

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ФІЛОЛОГІЇ**

ТЕЗИ

**VIII Всеукраїнських наукових читань
за участю молодих учених**

«ФІЛОЛОГІЯ ХХІ СТОЛІТТЯ: НОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ» ЧАСТИНА II

11 – 12 квітня 2024 року

**Київ
2024**

Парубець З.М., *магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*

Чистяк Д.О., *д.філол.н., доц., науковий керівник*

КОНЦЕПТ «ВІЙНА» В СУЧАСНОМУ ФРАНКОМОВНОМУ МЕДІАДИСКУРСІ

З огляду на сучасну ситуацію в світі та зокрема в Україні, наразі дискусії та повідомлення про війну займають важливе місце в медіа та громадському обговоренні. Концепт «війна» набуває нового ступеню актуальності, що спонукає нас до його аналізу та глибшого розуміння. Питання війни у своїх працях вивчали Є. Васянович, Т. Вільчинська, А. Огар, Г. Яворська, Е. Баране, А. Буске, С. Жуен, А. Шу, Б. Терте та інші. Було використано публікації франкомовних ЗМІ, зокрема французькі (le Figaro, le Monde, TV5Monde, la Libération та l'Humanité), бельгійські (l'Avenir, le Soir, la Libre, le Vif та Sudinfo) та канадські (le Devoir, la Voix de l'Est, l'Actualité, le Journal de Québec та le Journal de Montréal) періодичні видання (в період з 28 лютого по 23 травня 2023 року). Нами було проведено дослідження стосовно розгалуженої системи мовних одиниць, використаних у цих публікаціях, як засобів відображення структури концепту «війна», та проаналізовано найуживаніші образні мовні засоби, що формують цей концепт. Було виявлено, що франкомовні ЗМІ відображають різні аспекти військових конфліктів, включаючи їх початок, хід, учасників, наслідки тощо. Вони виконують важливу роль у поширенні інформації про війну, її вплив на населення та геополітичні наслідки. Концепт «війна» у франкомовному медіадискурсі має негативну оцінку і моделюється у формі фрейму, який зосереджується навколо ідеї «збройної боротьби між державами». Результатом нашого дослідження стало створення фреймово-слотової моделі, що нараховує п'ять фреймів, кожен з яких включає в себе різноманітні слоти: Le début et le déroulement de la guerre (включає слоти « Le déclenchement de la guerre », « Les émotions » та « La réaction »). Les opérations de guerre (слоти « Les actions militaires », « La défense », « Les participants de guerre » та « Les types d'armes »). Puissance militaire (слоти « La démonstration de force » та « L'agression »). La lutte (слот « L'affrontement des forces ennemies »). Les résultats des opérations militaires (слот « Les conséquences »). Кожен слот має об'ємне лексико-семантичне наповнення. Таким чином, проведений аналіз дозволив нам розкрити когнітивні та культурні аспекти концепту «війна», а також зрозуміти вплив медіа на сприйняття війни та формування громадської думки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Васянович Є. А. Структурно-семантичне наповнення концепту "війна" у лінгвістичних дослідженнях. Гуманітарна освіта у технічних вищих навчальних закладах. 2018. № 38. С. 5–10.
2. Вільчинська Т. Концепт "війна": особливості мовної об'єктивації у газетному тексті. Лінгвістичні студії. 2017. № 34. С. 110–114.
3. Червінчук А. Концепт «війна» в українському інформаційному просторі. Діалог: Медіастудії. 2017. № 23. С. 120–131.

Петрук В.В., *магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*

Левчин І.Д., *к.філол.н., асист., науковий керівник*

СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ПЕРСЬКОМОВНОГО МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Перський молодіжний сленг, відомий своєю яскравістю та самобутністю, ставить перед перекладачами унікальні виклики через його культурний контекст, лексичні інновації та швидкі трансформації.

Актуальність теми визначається сучасним спрямуванням лінгвістичної науки на вивчення комунікативного аспекту існування мови, необхідністю обґрунтування закономірностей вживання та аналізу виражальних можливостей сленгу перської мови. Проблематику перськомовного молодіжного сленгу досліджували такі іранські мовознавці, як М. Самаї, М. Мошпірі, Н. Момені, С. Гашемі Шагракі, А. Есламі Расехт тощо. Метою дослідження є виявлення основних способів перекладу перськомовних сленгізмів українською мовою.

Основними способами точної передачі перського молодіжного сленгу українською мовою можна виділити такі:

1. *Контекстуальний переклад*: важливо розуміти контекст, у якому використовується сленговий термін і враховувати загальне повідомлення, тон і цільову аудиторію розмови. Наприклад, вислів «mordam» (مردم) (досл. «я помер») може означати що завгодно: від «мені було так соромно» до «я помер від сміху» чи «я виснажений», все залежить від того, яким тоном це говорять.

2. *Дослівний переклад*: зберігає те саме значення в усіх мовах.

Приклад: Вислів «сі migi?» (چی میگي؟) перекладається як «Що ти кажеш?» або «Що ти маєш на увазі?».

3. *Еквівалентність або подібність*: пошук виразів, які мають подібне значення або передають однакові почуття. Наприклад, «toх-am ro xordi» (مخم را خوردی) (досл. «ти з'їв мій мозок») у значенні «ти мене дістав».

4. *Пояснення або перефразування (описовий переклад)*. Наприклад, «če daste gol be āb dādi?» (چه دسته گل به آب دادی؟) (досл. «який букет квітів ти кинув у воду?») [2] у значенні «Що ти зробив не так?», «Що ти наплутав?».

5. *Культурна адаптація*. Наприклад, у ситуації, коли хтось робить багато критичних зауважень, то йому можуть сказати «bixiyāl Ābolhasan Najafi!» «небайдужий Аболхасан Наджафі!» (بی خیال ابوالحسن نجفی!) [2], як відсилка до імені іранського мовознавця і перекладача Абольгасана Наджафі (ابوالحسن نجفی), відомого в Ірані працею «Не пишімо неправильно!» («Qalat nanevisim!») (غلط ننویسیم!).

6. *Пошук аналогічних сленгових фразеологічних одиниць* в українській мові. Наприклад, «āykiyu» (آی کیو), досл. «IQ», використовується у значенні «розумний, кмітливий», або щоб висміяти чийсь інтелект «Та ти що, який розумний!». Українською перекласти можемо як «є голова на плечах», «має світлу голову».

7. *Заміна частин мови, або конверсія*. Наприклад, «pānāsonik» (پاناسونیک) [2], досл. «Панасонік» (назва компанії Panasonic), використовується у значенні «мила», «красива».

8. *Антонімічний переклад*. Наприклад, «borow jelow buq bezan» (برو جلو بوق بزَن), досл. «пiди вперед посигналь», використовується, коли потрібно зупинити людину, яка багато говорить. В українському перекладі можемо вжити «не говори багато (зайвого)».

9. *Виноски чи анотації*: що дозволяє читачеві зрозуміти зміст, не відриваючись від тексту [1].

Отже, переклад перського молодіжного сленгу становить унікальний набір проблем через його культурні нюанси, лексичні інновації, швидкі трансформації та ідіоматичні вирази. Перекладачі повинні долати ці труднощі, заглиблюючись у культурний контекст, залишаючись в курсі мовних тенденцій і залучаючи цільову аудиторію. Застосовуючи комплексний та адаптивний підхід, перекладачі можуть ефективно передати яскравість і дух перського

молодіжного сленгу, забезпечуючи міжкультурне розуміння та сприяючи ефективній комунікації в лінгвістичному ландшафті, що постійно змінюється.

При перекладі сленгових одиниць варто використовувати двомовні глосарії або сленгові словники, що містять еквіваленти термінів перського молодіжного сленгу українською мовою та іншомовні джерела інформації. Детальний аналіз пояснення та прикладів використання сленгізму, полегшить розуміння слова чи виразу, що потребує перекладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Онушканич І.В., Штогрин М.В. Сленг як перекладознавча категорія: поняття, етимологія, способи перекладу // Вісник Житомирського державного університету, 2014. Вип. 3 (75). С. 296–300. URL: <https://visnyk.zu.edu.ua/Articles/75/58.pdf>

2. Sa'id Banādaki M. Zabān-e jadid-e javānān-e irāni čist? Blogfa.com. 2009. URL: <http://linguist87.blogfa.com/post/438>

Петкова С.С., студ., ННІ КНУ імені Тараса Шевченка

Гасвська Н.М., к.філол.н., проф., науковий керівник

КНЯГИНЯ ОЛЬГА: СУЧАСНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ОБРАЗУ

Мета дослідження спрямована на встановлення актуальності образу княгині Ольги у творі Наталени Королеви «Легенди старокиївські».

Постать правительки України-Руси Ольги оповита таємницями і загадками. Досліджувати її біографію складна справа. Адже навіть біографічні дані великої княгині, що містяться у найдавнішому вітчизняному літописі, укладеному Нестором Літописцем «Повість врем'яних літ» дослідники трактують по-різному. Отже, образ княгині Ольги знайшов своє відображення не тільки у літописах, а і в сучасних творах, бо її державотворча діяльність, прагнення до порядку та законності, завжди буде актуальною як для досліджень істориків, так і для філологів.

Саме цій особі Київська Русь завдячує творенню християнської державності. Вона стала першою і єдиною жінкою в історії України, яка була регентом, виховала наступника престолу і здобула визнання на міжнародному рівні, організувавши князівські погости і осередки судочинства. Її образ зазнав чимало інтерпретацій і це не дивно для такого рівня діячки. Про неї склали казки, легенди, вірші, романи...

У 1942 році вперше було опубліковано книгу Наталени Королеви «Легенди старокиївські». В них відтворені сюжети епохи Середньовіччя, переплетені з біблійною та античною міфологією. Легенди розкривають героїв та висвітлюють події минулого. Це дозволяє нам чіткіше окреслити дану проблему та зробити висновки, які вплинуть на наше сьогодення.

У частині «Володимирове срібло» ми дізнаємося, що Ольгу назвали не тільки свої, а й чужі – «наймудрішою з жен» [1, с. 25]. Навіть її зовнішність відображає сильний характер:

«Бо ж здавалось: лише зсуне Ельга свої широкі брови, то враз загримить грім, як за часів давновікого Зевса. А як гляне обурено, то блисками сипнуть її сталеві, сірі, як у мисливського сокола, очі. А довгі, темні, не сивиною, а перлами пересипані коси напружуються гадами та стануть в оборону княгині» [1, с. 49].

У «Шинкарівні» авторка також показує Ольгу у зрілому віці та порівнює із дозрілим плодом осені. «Ольга встала — струнка, як колумна святині. Гарна у зрілому віку своєму, як дозріла, багата плодом осінь» [1, с. 115].